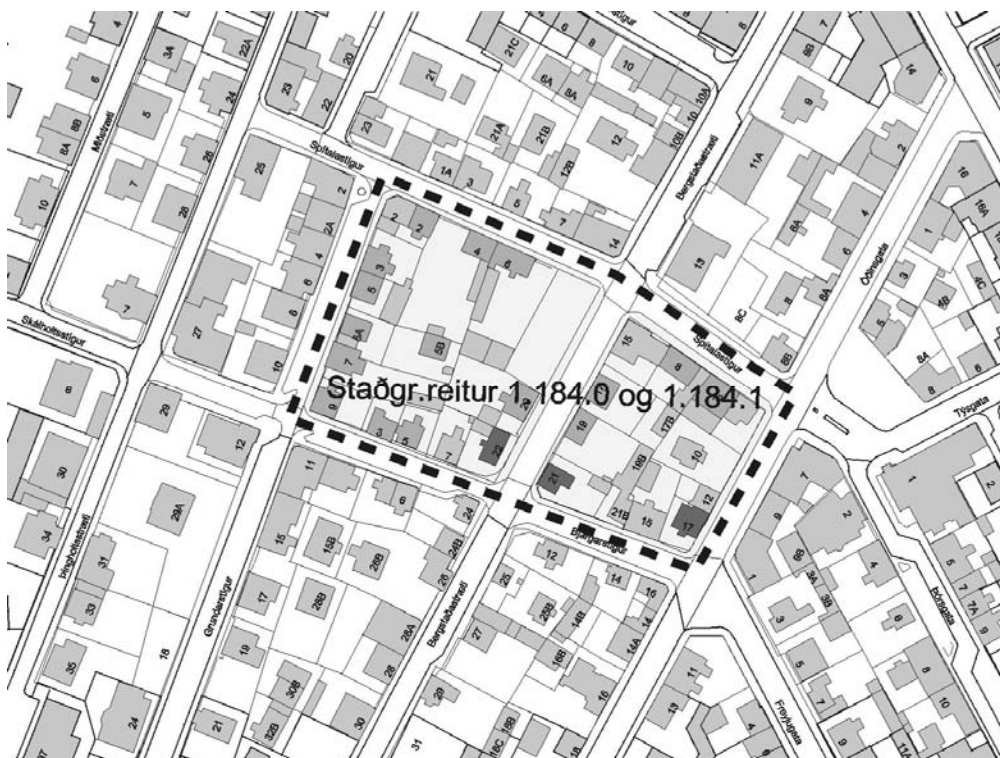

Páll V. Bjarnason
Helga Maureen Gylfadóttir

Húsakönnun

Bergstaðastræti – Bjargarstígur – Grundarstígur – Óðinsgata –
Spítalastígur

Reykjavík 2004

Minjasafn Reykjavíkur
Skýrsla nr. 110

Húsakönnun

Bergstaðastræti – Bjargarstígur – Grundarstígur –
Óðinsgata – Spítalastígur

Staðgreinireitir 1.184.0 og 1.184.1

Páll V. Bjarnason, arkitekt
Helga Maureen Gylfadóttir, sagnfræðingur

Reykjavík 2004

Minjasafn Reykjavíkur
Skýrsla nr. 110

Unnið að beiðni Skipulagsfulltrúa Reykjavíkur
vegna deiliskipulagsvinnu.

Ljósmyndir: Páll V. Bjarnason, Minjasafni Reykjavíkur.
Kort: Björn Ingi Edvardsson, Skipulags- og byggingasviði Reykjavíkur.

© Árbæjarsafn Páll V. Bjarnason arkitekt,
deildarstjóri húsadeildar Minjasafns Reykjavíkur og
Helga Maureen Gylfadóttir sagnfræðingur.

Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn
Skýrsla nr. 110
Reykjavík 2004.
Öll réttindi áskilin.

Efnisyfirlit

1. Húsakönnun.

Formáli.....	5
Byggingarsaga.....	7
Varðveislumat.....	13

2. Húsaskrá.

Kort Húsverndarskrár Reykjavíkur...	15
Bergstaðastræti 15.....	17
Bergstaðastræti 17.....	18
Bergstaðastræti 17b.....	19
Bergstaðastræti 19.....	20
Bergstaðastræti 19b.....	21
Bergstaðastræti 20.....	22
Bergstaðastræti 21.....	23
Bergstaðastræti 21b.....	24
Bergstaðastræti 22.....	25
Bjargarstígur 3.....	26
Bjargarstígur 5.....	27
Bjargarstígur 7.....	28
Bjargarstígur 15.....	29
Bjargarstígur 17.....	30
Grundarstígur 3.....	31
Grundarstígur 5.....	32
Grundarstígur 5a.....	33
Grundarstígur 5b.....	34
Grundarstígur 7.....	35
Grundarstígur 9.....	36
Óðinsgata 10.....	37
Óðinsgata 12.....	38
Spítalastígur 2.....	39
Spítalastígur 2b.....	40
Spítalastígur 4.....	41
Spítalastígur 6.....	42
Spítalastígur 8.....	43
Spítalastígur 10.....	44
Heimildaskrá.....	45

Formáli

Hér fer á eftir könnun byggðar á staðgreinireitum **1.184.0** og **1.184.1** í Reykjavík, en svæðið afmarkast af Spítalastíg, Óðinsgötu, Bjargarstíg og Grundarstíg. Húsakönnunin er unnin að beiðni Skipulags- og byggingarsviðs Reykjavíkur í samræmi við skipulagslög vegna gerðar deiliskipulags á svæðinu. Þessir reitir eru innan þess svæðis sem varðveisluskrá Reykjavíkur nær til, en það er svæðið innan Hringbrautar / Snorrabrautar. Húsin á reitunum voru byggð á árunum 1879 til 1990. Ekki er um að ræða tæmandi sögulega úttekt á viðkomandi svæði, en þó er skoðað hvaða hús hafa verið byggð á svæðinu í gegnum árin og þau metin sem enn standa. Sú rannsókn er nauðsynleg til að átta sig á samhengi byggðarinnar og þróun svæðisins.

Við mat á varðveislugildi húsa hefur verið beitt svokallaðri SAVE-aðferð (Survey in Architectural Value in the Environment) sem gerð er grein fyrir í ritinu *Leiðbeiningar um gerð bæja- og húsakannana*, útgefnu af Húsafriðunarnefnd ríkisins 1996. Þar er höfð til hliðsjónar dönsk SAVE-aðferð, þar sem lagt er mat á fjóra þætti; *byggingarlist, menningarsögulegt gildi, umhverfisgildi og upprunalega gerð*.

Varðveislugildi húsa byggist síðan á innbyrðis mati á vægi hvers þáttar og vega þar þyngst gildi byggingarlistar, menningarsögu og umhverfis. Einnig er stuðst við Húsverndarskrá Reykjavíkur, sem gefin var út sem þemahefti með Aðalskipulagi Reykjavíkur 1996 – 2016 (*Húsvernd í Reykjavík, svæðið innan Snorrabrautar/ Hringbrautar*). Þar sem húsverndarskráin er ekki að öllu leyti byggð á rannsóknnum heldur á fyrirbyggjandi gögnum og úttekt byggðarinnar á staðnum, getur verið nauðsynlegt að gera breytingar eftir nákvæmari húsakönnun.

14. maí 2004,

Páll V. Bjarnason arkitekt,
deildarstjóri húsadeildar
Minjasafns Reykjavíkur - Árbæjarsafns.

Byggingarsaga

Hér fer á eftir byggingarsöguleg úttekt á staðgreinireitum **1.184.0** og **1.184.1** í Reykjavík.

Staðsetning

Svæðið afmarkast af Spítalastíg, Óðinsgötu, Bjargarstíg og Grundarstíg. Innan þess liggur hluti Bergstaðastrætis.

Húsagerð og aldur

Í þessari húsakönnun er fjallað um 28 hús og eru sex af þeim steinsteypt en 18 þeirra úr timburbindingi. Einnig er að finna á reitunum tvo steinbæi, Bergstaðastræti 22 og Bjargarstíg 17 og tvö steinhlaðin hús, Bergstaðastræti nr. 17b og nr. 21.

Steinbærir eru sérreykvísk húsagerð frá tímabilinu 1870 – 1905 og eru arftakar torfbæja í Reykjavík. Af um 150 steinbæjum sem byggðir voru í Reykjavík standa rúmlega 20 enn. Steinbæirnir voru byggðir samkvæmt hefð og fyrirkomulagi torfbæjanna en ekki fyrirfram ákveðnum teikningum. Um aldmótin 1900 voru steinbæirnir orðnir 13 talsins við Bergstaðastrætið og gáfu götunni sérstakan svip. Sumum þessara steinbæja var síðar breytt í hús, þeir hækkaðir eilítið og stækkaðir, þakinu breytt og gluggar settir á hliðar. Þetta voru bæir bjargálna alþýðufólks og bera gamalli verkmenningu vitni.

Bergstaðastræti 22, byggt 1893 (2004).

Bjargarstígur 17, byggt 1879 - 1885 (2004).

Samkvæmt fyrstu virðingu eru 20 húsanna einlyft og átta tvílyft.

Elsta húsið sem er að finna á reitnum í dag er Bjargarstígur 17 en það var byggt á árunum 1879 – 1885. Yngsta húsið á reitnum er Bergstaðastræti 15 sem var byggt árið 1990 eftir teikningum Finns Björgvinssonar og Hilmars Þ. Björnssonar arkitekta.

Frá 1879 – 1900 risu níu hús á svæðinu. Á árunum 1900 – 1910 risu önnur níu og á árunum 1910 – 1920 bættust við sex hús. Þrjú hús voru reist á árunum 1920 – 1922 og að endingu það yngsta árið 1990.

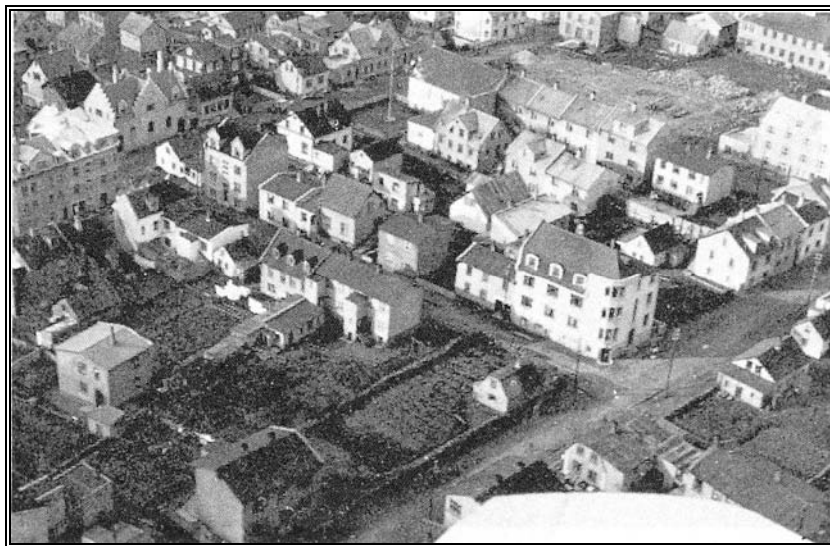
Breytingar

Misjafnt er hve miklar breytingar hafa verið gerðar á þeim húsum sem hér eru könnuð. Helst hefur verið byggt við húsin, þau hækkuð og kvistir sett á þök. Í flestum

tilfellum hefur húsunum verið vel við haldið og í sumum tilfellum reynt að halda upprunalegu útliti þeirra.

Höfundar

Af þeim 28 húsum sem hér eru könnuð er ekki vitað um hönnuði 22 þeirra. Þó eru til teikningar af flestum þessara húsa en þær eru óundirritaðar. Vitað er um höfunda sex þeirra. Þeir eru Pjetur Ingimundarsson forsmiður, Guðmundur H. Þorláksson byggingameistari, Einar Erlendsson arkitekt, Páll Ó. Lárusson, Finnur Björgvinsson arkitekt og Hilmar Þ. Björnsson arkitekt. Tveir síðastnefndu höfundarnir hönnuðu Bergstaðastræti 15 saman. Að lokum er það J.K.J. sem er skrifaður fyrir Óðinsgötu 12 en ekki er vitað fyrir hvern það fangamark stendur.

Loftmynd af hluta svæðisins frá 1928.¹

Saga reitanna

Fyrir rúmri öld tók bæjarbyggð að rísa í Þingholtunum, en þar voru áður stakir torfbæir. Í stað torfbæja risu sumsstaðar steinbæir, annars timburhús, sem síðar settu mestan svip á svæðið. Þingholtin eru eitt af fáum hverfum í borginni sem timburhús setja svip sinn á.

Húsin sem hér um ræðir eru flest byggð um aldamótin 1900. Fyrstu eigendurnir voru flestir iðnaðarmenn og má finna múrara, trésmið, skósmið, snikkara, prentara og beyki þeirra á meðal. Einnig eru kaupmenn og hómopati á meðal fyrstu eigenda. Konur eru einnig skráðir sem fyrstu eigendur fjögurra húsa frá árunum 1893, 1912, 1913 og 1921.

Þetta svæði byggðist upp á þeim tíma er íbúum fjölgaði mjög ört í Reykjavík. Frá aldamótum til ársins 1915 fjölgaði íbúum um meira en helming, úr 5800 í 14200. Um þetta leyti tekur byggðin í Vesturbænum, Þingholtunum og Skuggahverfinu að þéttast. Í kjölfar fjölgunar bæjarbúa varð tilfinnanlegur skortur á húsnæði. Aðurnefnd svæði,

¹ Guðjón Friðriksson: *Saga Reykjavíkur*, seinna bindi, bls. 298.

Vesturbærinn, Þingholtin og Skuggahverfið, byggðust að mestu skipulagslaust. Þegar lóðir meðfram götum voru fullbyggðar brugðu menn á það ráð að reisa hús í bakgörðum eða breyta útihúsum í íbúðarhúsnæði.² Reykjavík nútímans tók að líta dagsins ljós.

Horft frá Skólavörðuholti vestur yfir Reykjavík árið 1902. Fremst á myndinni sjást bæir við Óðinsgötu og Bergstaðastræti. Til hægri má meðal annars greina Bjargarstíg 17, *Heilmannsbæ*, og Bergstaðastræti 22, *Miðgrund*. Háa húsið þar á bak við er Þingholtsstræti 25, *Farsótt*.³

Í flestum tilfellum er um að ræða fyrstu kynslóð húsa á svæðinu. Heimildir eru þó um þrjú hús sem hafa horfið og ný komið í þeirra stað. Erfiðara er að segja til um þá torfbæi sem voru á svæðinu því þegar hafist var handa við að brunavirða hús í Reykjavík árið 1874 þá voru torfbæir ekki teknir með.

Á lóð Spítalastígs 4a og 4b stóð áður torfbær sem var reistur árið 1835 og nefndur *Efstibær*, því hann stóð efst húsa í Þingholtunum. Þessi bær var rifinn árið 1883 og í staðinn reist timburhús sem hlaut sama nafn. Timburhúsið var síðan flutt á Árbæjarsafn árið 1967 og er þar til sýnis heimili tómthúsmanns, en í *Efstabæ* bjuggu oftast tómthúsmanna-, sjómanna- og verkamannafjölskyldur.

Á lóð Bergstaðastrætis 15 stóð áður steinbær sem var byggður árið 1896 en rifinn árið 1986. Miklar deilur stóðu um byggingu nýja hússins og voru framkvæmdir meðal annars stöðvaðar af félagsmálaráðherra um tíma.

Á horni Grundarstígs og Spítalastígs var byggt timburhús árið 1884 sem rífið var 1923 og núverandi hús reist.

Nafngiftir gatnanna

Nafngiftir gatnanna sem hér um ræðir eiga rætur sínar að rekja víða.

Bergstaðastræti

Bergstaðastræti dregur nafn sitt af tveimur bæjum, *Litlu* og *Stóru Bergstöðum*. *Litlu Bergstaðir* stóðu þar sem bílageymsluhúsið stendur nú við Bergstaðastræti en *Stóru*

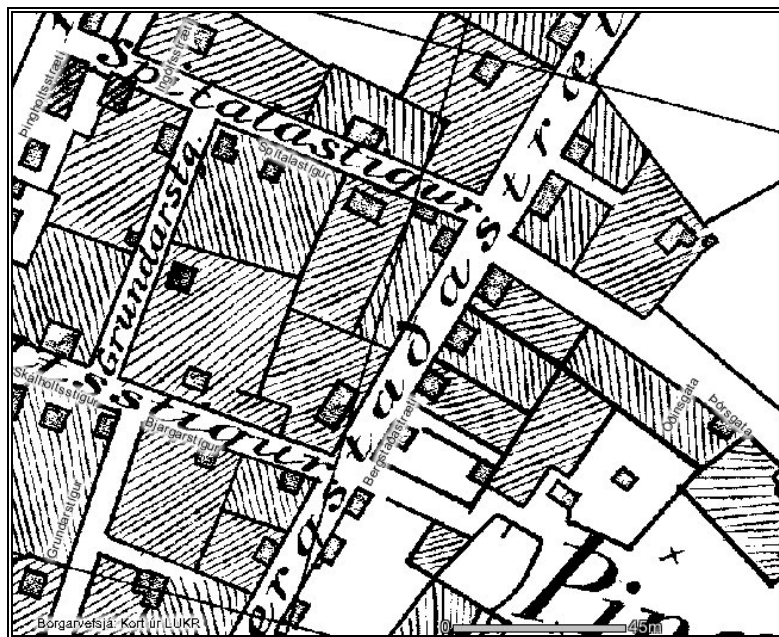
² *Leiðsögn um íslenska byggingarlist*, bls. 20.

³ Guðjón Friðriksson: *Saga Reykjavíkur*, fyrra bindi, bls. 225.

Bergstaðir lítið eitt sunnar. Götunnar er fyrst getið í manntali árið 1892. Upphaf hennar má rekja til 1860 en verulegur hluti hennar byggðist um aldamótin 1900. Elsta húsið sem hér er kannað við Bergstaðastræti er númer 22 en það var byggt árið 1893.

Bjargarstígur

Bjargarstígur er með eldri götum Reykjavíkur en var þó ekki getið í manntali fyrr en árið 1903. Gatan er ýmist talin vera nefnd eftir Sigurbjörgu Sigurðardóttur sem bjó að Bergstaðastræti 22 eða að hún hafi upphaflega heitið Bjarga-stígur og tengist þá grjótnáminu í neðanverðu Skólavörðuholti. Elsta húsið sem hér er kannað við Bjargarstíg er númer 17 en það var byggt á árunum 1879 – 1885.

Kort frá 1902 af svæðinu.⁴

Grundarstígur

Nálægt Grundarstíg 5a stóð áður tómthúsbylíð *Grund*, byggt árið 1849. Á horni Bergstaðastrætis og Spítalastígs stóð annar bær sem hét *Litla Grund*. Þar fyrir neðan var bærinn *Miðgrund*. Við þessa bæi er gatan kennd. Samkvæmt brunavirðingum er torfbær virtur að Grundarstíg 5a árið 1875 en hann síðan rifinn árið 1883 og er þá nýtt hús reist á lóðinni. Það er og elsta húsið sem hér er til umfjöllunnar. Önnur hús eru reist á árunum 1904 – 1913.

Götunnar er fyrst getið í manntali árið 1892. Elsta húsið sem fjallað er um í þessari könnun við Grundarstíg er byggt árið 1883 og er númer 5a.

⁴ <http://eldey2.bv.rvk.is/website/bvs/bvs.html>

Óðinsgata

Þegar Reykjavík tók að þenjast út og margar nýjar götur mynduðust svo að segja samtímis þótti ljóst að nýrrar aðferðar væri þörf við nafngiftir þeirra. Þá var ákveðið að í heilum hverfum skyldu vera götunöfn sem minntu hvert á annað og eins á hverfið. Komu þá upp sérstakir nafnaflokkar eins og nöfn úr norrænni goðafræði, fornsögum, sjávarnöfn, og svo framvegis.

Óðinsgata er í flokki gatna sem sækja nafn sitt í norræna goðafræði og heita eftir guðum sem sagt er frá í Snorra-Eddu. Óðinsgata heitir eftir Óðni sem var æðstur fornra ása. Gatan mun hafa tekið að byggjast um 1908 en hennar er fyrst getið í manntali árið 1906. Hér eru könnuð tvö hús við Óðinsgötu, nr. 10 og 12. Húsið nr. 10 var byggt árið 1906 og nr. 12 árið 1921.

Spítalastígur

Árið 1884 var reistur spítali á núverandi lóð Þingholtsstrætis 25. Við hann er Spítalastígur kenndur. Spítalinn sendur ennþá og er í daglegu tali kallaður Farsóttarhúsið. Gatan er fyrst talin í manntali árið 1902 en nafnið var þó komið fram um 1896 – 1898.

Elsta húsið sem hér er fjallað um er hús Lárusar Pálssonar smáskammtalæknis eða Lárusar hómópata eins og hann var oftast nefndur. Hann reisti timburhúsið að Spítalastíg 6 árið 1899 og stendur það enn. Húsið var upphaflega talið við Mánastræti sem má vera eldra nafn á Spítalastíg.

Samanburður á kortum af svæðinu frá 1902 og 2004.⁵

⁵ <http://eldey2.bv.rvk.is/website/bvs/bvs.html>

Varðveislumat

Við mat á varðveislugildi byggðar er beitt svokallaðri SAVE-aðferð (Survey in Architectural Value in the Environment) sem gerð er grein fyrir í ritinu *Leiðbeiningar um gerð bæja- og húsakannana*, útgefnu af Húsafriðunarnefnd ríkisins árið 1996. Þar er höfð til hliðsjónar dönsk SAVE-aðferð, þar sem lagt er mat á fjóra þætti; *byggingarlist, menningarsögulegt gildi, umhverfisgildi og upprunalega gerð*. **Varðveislugildi húsa** byggist síðan á innbyrðis mati á vægi hvers þáttar og vega þar þyngst gildi byggingarlistar, menningarsögu og umhverfis.

Einnig er stuðst við Húsverndarskrá Reykjavíkur, sem gefin var út sem þemahefti með Aðalskipulagi Reykjavíkur 1996 – 2016 (*Húsvernd í Reykjavík, svæðið innan Snorrabrautar/Hringbrautar*).

Til umfjöllunar er staðgreinireitur **1.184.0** og **1.184.1** í Reykjavík. Þeir afmarkast af Spítalastíg, Óðinsgötu, Bjargarstíg og Grundarstíg.

HÚSVERNDARSKRÁ REYKJAVÍKUR.

Varðveislumat húsa á ofangreindum staðgreinireitum:

RAUÐUR FLOKKUR: Hús sem huga ber að friðun á.

Bergstaðastræti 21

Bergstaðastræti 22 (Miðgrund)

Bjargarstígur 17 (Heilmannsbær)

LJÓSGULUR FLOKKUR: Verndun byggðamynsturs.

Bergstaðastræti, Bjargarstígur, Grundarstígur, Spítalastígur og Óðinsgata

Verndun tekur til upprunalegs byggðamynsturs innan svæðisins. Verndun byggðamynsturs tekur til eldri byggðar innan svæðisins. Breytingar skulu taka mið af mælikvarða byggðar og hlutföllum húsa. Byggðamynstur Þingholtanna er mjög sérstakt og ber því að gæta sérstakrar varúðar við allar breytingar sem þar verða gerðar með tilliti til þessa einstaka byggðamynsturs.

APPELSÍNUGULUR FLOKKUR: Hús byggð fyrir 1918.

Bergstaðastræti 17

Bergstaðastræti 19

Bergstaðastræti 20

Bjargarstígur 3

Bjargarstígur 5

Grundarstígur 3

Grundarstígur 5

Grundarstígur 5a

Grundarstígur 5b
Grundarstígur 7
Grundarstígur 9

Spítalastígur 2b
Spítalastígur 4
Spítalastígur 6
Spítalastígur 8
Spítalastígur 10

BREYTINGAR

Nokkrar breytingar á varðveislugildi eru gerðar í þessari húsakönnun frá núgildandi húsverndarskrá Reykjavíkur. Samkvæmt henni er sagt að Spítalastígur 2 sé byggður árið 1884 en rétt er að húsin á þeirri lóð eru byggð árið 1921 og 1923.

Þrjú hús hafa einnig verið sett í appelsínugulan flokk en það eru Bergstaðastræti 19b byggt 1915, Bergstaðastræti 21b byggt 1897 og Bjargarstígur 15 byggður árið 1907. Samkvæmt húsverndarskrá Reykjavíkur er sagt að Bergstaðastræti 22 hafi verið byggt árið 1882 en sannara reynist árið 1893. Einnig er Bjargarstígur 17 sagður byggður árið 1882 en bærinn var byggður á tímabilinu 1879-1885. Að lokum segir að Spítalastígur 6 hafi verið byggður árið 1900 en það reyndist vera árið 1899.

HÚSVERNDARSKRÁ REYKJAVÍKUR

Fyrsti eigandi ókunnur**Hönnuður** Finnur Björgvinsson, Hilmar
P. Björnsson arkitektar**Upphafleg notkun**
Íbúðarhús**Upphafleg gerð**

Tegund	Steinsteyp
Klæðning	Múrsléttað
Þakgerð	Mænisþak
Þakklæðning	Bárujárn
Undirstöður	

Útlit

Tvílyft
Ris
Svalir
Kvistir

Helstu breytingar**Hönnuðir breytinga****Saga**

Á þessari lóð stóð áður steinbær sem byggður var árið 1896 en rifinn árið 1986 og núverandi hús byggt á lóðinni í staðinn. Miklar deilur stóðu um byggingu nýja hússins og voru framkvæmdir meðal annars stöðvaðar af félagsmálaráðherra.

Varðveislumat:**Byggingarlist:** Síðfúnkísstíll.**Menningarsögulegt gildi:** Hefur ekki mikið gildi.**Umhverfisgildi:** Lítið gildi. Framandi í götumyndinni.**Upprunaleg gerð:** Húsið er að mestu óbreytt.**Varðveislugildi:** Ekki er gerð tillaga að varðveislu þessa húss. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Ólafur Ólafsson
skósmiður

Hönnuður Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð		Útlit	Helstu breytingar		Hönnuðir breytinga	
Tegund	Timbur, bindingur	Einlyft	1903	Viðbygging	ókunnur	
Klæðning	Bárujárn	Kjallari	1903	Hækkun	ókunnur	
Þakgerð	Mænisþak		1903	Inngönguskúr	ókunnur	
Þakklæðning	Bárujárn		1914	Viðbygging	ókunnur	
Undirstöður			1990	Svalir	Sigurður Björgúlfsson	arkitekt
			1990	Útlitsbreyting	Sigurður Björgúlfsson	arkitekt

Saga

Ólafur Ólafsson byggði húsið árið 1897 og var það þá einlyft járnklætt timburhús með kjallara. Ólafur breikkaði húsið árið 1903 og hækkaði það. Þá var húsinu lýst sem tvílyftu timburhúsi með kjallara en þar hafði Ólafur haft skósmíðavinnustofu, einnig var inngönguskúr við suðurgafli hússins járnvarinn úr timbri. Inngönguskúrinn var fjarlægður árið 1914 og húsið stækkað til suðurs. Árið 1990 var þakinu lyft og gert þar herbergi til viðbótar íbúðinni á annarri hæð. Þá voru gerðar svalir bæði á ris og efri hæð.

Þetta hús var með þeim fyrstu í Reykjavík sem hafði vatnssalerni og var því komið fyrir undir stiga.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Sveitserstíll.

Menningarsögulegt gildi: Tengist atvinnusögu Reykjavíkur.

Umhverfisgildi: Mikilvægt í götumynd Bergstaðastrætis.

Upprunaleg gerð: Húsið er töluvert breytt, en heldur þó sínum upprunalega stíl.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Hjálmtýr Sigurðsson
kaupmaður**Hönnuður** Ókunnur**Upphafleg notkun**
Íbúðarhús

Upphafleg gerð		Útlit	Helstu breytingar		Hönnuðir breytinga	
Tegund	Hlaðið úr steini	Einlyft	1985	Endurbætur	Hjörleifur Stefánsson	arkitekt
Klæðning		Kjallari				
Þakgerð	Skáþak(skúrþak)					
Þakklæðning	Bárujárn					
Undirstöður						

Saga

Til er óundirrituð teikning af húsinu frá 1919. Neðri hæð hússins er hlaðin úr grásteini en sú efri úr holsteini. Samkvæmt fyrstu virðingu frá 1919 var einnig virt geymsluhús úr steini sunnar á lóðinni. Húsið og geymslan eru óbreytt samkvæmt þeim virðingum sem til eru af húsinu. Árið 1985 var innri skipan hússins breytt og skyggni yfir anddyri samþykkt, en líklega ekki byggt.

Í þessu húsi bjó lengi ekkja sem Hallbera hét. Hallbera var þekkt fyrir óvenjulega mikla manngæsku og elsku á börnum en hún hafði ásamt manni sínum alið upp ellefu fósturbörn.

Húsið er dæmigert fyrir byggðamynstur Þingholtanna, þar sem mikið er um minni bakhús.

Varðveislumat:

Byggingarlist:	Einfalt steinhús. Sveitsergluggar.
Menningarsögulegt gildi:	Dæmi um alþýðuhíbýli á öndverðri 20. öld.
Umhverfisgildi:	Hús á baklóð. Mikilvægt í byggðamynstri Þingholtanna.
Upprunaleg gerð:	Húsið er nánast óbreytt að ytra borði.
Varðveislugildi:	Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki sky. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Jón Eiríksson
steinsmiður

Hönnuður Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð		Útlit	Helstu breytingar		Hönnuðir breytinga	
Tegund	Timbur, bindingur	Einlyft	1915	Viðbygging	Páll Ó. Lárusson	
Klæðning	Bárujárn	Kjallari	1915	Hækkun	Páll Ó. Lárusson	
Þakgerð	Mænisþak	Ris	1954	Útlitsbreyting	Guðmundur H. Þorláksson	bygg.m
Þakklæðning	Bárujárn					
Undirstöður	Hlaðnar úr grjóti					

Saga

Árið 1915 var húsið lengt til norðurs og gerður steinhlaðinn brunagaffl. Kjallarin var hækkaður og var meðal annars sett sölubúð í kjallarann auk íbúðarherbergja og eldhúss. Sama ár var byggður skúr úr steinsteypu á þrjá vegu á austurmörkum lóðarinnar. Þessi skúr er Bergstaðastræti 19b.

Árið 1954 voru settir búðargluggar á kjallarann (jarðhæðin hefur ávallt verið kölluð kjallari í brunavirðingum) og gluggum efri hæðar breytt í núverandi hof..

Árið 2001 voru gerðar tvær samþykktir fyrir Bergstaðastræti 19. Fyrst var samþykkt að færa ytra byrði hússins í upprunalegt hof og breyta því í heimagistingu. Síðan var gerð tillaga að nýbyggingu á lóðinni. Gestur Ólafsson arkitekt vann báðar þessar tillögur.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Einfalt bárujárnshús.

Menningarsögulegt gildi: Góður vitnisburður um alþýðuhíbýli um aldamótin 1900. Tengist verslunarsögu Reykjavíkur.

Umhverfisgildi: Mikilvægt í byggðamynstri Þingholtanna.

Upprunaleg gerð: Húsinu hefur verið mikið breytt frá upprunalegri gerð.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Hallgrímur
prentari

Hönnuður Páll Ó. Lárusson

Upphafleg notkun
Geymsla

Upphafleg gerð		Útlit	Helstu breytingar		Hönnuðir breytinga	
Tegund	Steinsteyp	Einlyft	1962	Viðbygging	Kjartan Sveinsson	tæknifr
Klæðning	Bárujárn		1962	Endurbætur	Kjartan Sveinsson	tæknifr
Þakgerð			1991	Útlitsbreyting	Sigurður Björgúlfsson	arkitekt
Þakklæðning	Bárujárn					
Undirstöður						

Saga

Þetta hús var reist sem geymsla árið 1915 og tilheyrði þá Bergstaðastræti 19 og fylgir því í virðingum. Það er reist á austurmörkum lóðarinnar. Samkvæmt fyrstu virðingu var skúrinn úr steinsteypu á þrjá vegu en úr timbri á einn veg og þak. Árið 1942 var saumastofa í geymsluskúrnum. Árið 1962 voru gerðar miklar endurbætur á geymsluskúrnum og byggt við hann til vesturs. Skúrinn var þá notaður sem glerverslun og vinnustofa. Árið 1991 voru gerðar minni háttar breytingar á húsinu. Húsið er dæmigert fyrir byggðamynstur Þingholtanna, þar sem mikið er um minni bakhús.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Einföld skúrbygging.

Menningarsögulegt gildi: Tengist alþýðumenningu og atvinnusögu Reykjavíkur.

Umhverfisgildi: Hús á baklóð. Mikilvægt í byggðamynstri Þingholtanna.

Upprunaleg gerð: Töluvert breytt.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Guðbrandur Þórðarson
skósmiður o. fl.

Hönnuður Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð		Útlit	Helstu breytingar	Hönnuðir breytinga
Tegund	Timbur, bindingur	Tvílyft		
Klæðning	Bárujárn	Ris		
Þakgerð		Inng.skúr		
Þakklæðning	Bárujárn	Kjallari		
Undirstöður				

Saga

Samkvæmt virðingu er húsið klætt með járn á þrjá vegu og með eldvarnargafli á norðurhlið. Húsið er óbreytt frá byggingu þess. Bílskúr á lóðinni er talinn vera frá 1940. Ekki er að finna leyfi fyrir bílskúrnum.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Einfalt Sveitserhús.

Menningarsögulegt gildi: Góður vitnisburður um alþýðuhíbýli um aldamótin 1900.

Umhverfisgildi: Hefur sterka stöðu í götumyndinni.

Upprunaleg gerð: Húsið er lítið breytt frá upprunalegri gerð.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Jóhann T. Egilsson
snikkari**Hönnuður** Ókunnur**Upphafleg notkun**
Íbúðarhús

Upphafleg gerð		Útlit	Helstu breytingar		Hönnuðir breytinga	
Tegund	Hlaðið úr steini	Einlyft	?	Inngönguskúr		
Klæðning			?	Múrhúðun		
Þakgerð			1934	Inngönguskúr	Einar Erlendsson	arkitekt
Þakklæðning	Bárujárn					
Undirstöður						

Saga

Jóhann T. Eyjólfsson byggði húsið árið 1896 og var húsið virt þann 14. október það ár. Húsið er hlaðið úr grásteini. Inngönguskúrin var fyrst virtur árið 1930. Jóhann fær þó leyfi fyrir skúr við húsið árið 1896 en ekki er minnst á hann í virðingum fyrr en 1930. Inngönguskúrin er við austurhlið hússins og er úr bindingi. Það sama ár var einnig virtur geymsluskúr sem var byggður upp við inngönguskúrinn. Í þeirri virðingu var einnig tekið fram að húsið sé múrsléttað með mansardþaki. Árið 1934 var virtur nýr inngönguskúr úr bindingi og sá eldri rifinn. Þá var suðurendi aðalhæðarinnar einnig endurbættur til muna. Geymsluskúrin frá 1930 virðist hafa verið rifinn árið 1934. Árið 1945 var byggður steinsteypur bílskúr á lóðinni en hann var ekki tekin með í virðingu árið 1951.

Árið 1897 var byggt útihús á lóðinni sem fylgdi með í virðingum fram til ársins 1919 er það var flutt á sérstakt brunavirðingunúmer. Þetta hús er númer 21b við Bergstaðastræti í dag. Bergstaðastræti 21 er ómissandi hluti götumyndarinnar, það nýtur sín vel og er vel við haldið.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Steinbær.**Menningarsögulegt gildi:** Sérreysvísk húsagerð.**Umhverfisgildi:** Ómissandi hluti götumyndarinnar og byggðamynstursins.**Upprunaleg gerð:** Húsið er lítið breytt.

Varðveislugildi: Í Húsverndarskrá Reykjavíkur er þetta hús í rauðum flokki, hús sem huga ber að friðun á. Lagt er til að Reykjavíkurborg beiti sér fyrir friðun hússins vegna sérstöðu sinnar sem einn af fáum steinbæjum sem eftir eru í Reykjavík. Allar breytingar á húsinu eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001 vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Jóhann T. Eyjólfsson
snikkari**Hönnuður** Ókunnur**Upphafleg notkun**
Geymsla

Upphafleg gerð		Útlit	Helstu breytingar		Hönnuðir breytinga	
Tegund	Timbur, bindingur	Kjallari	1899	Skúr á lóð		
Klæðning	Bárujárn	Einlyft	1929	Viðbygging	Pjetur Ingimundarson	forsm.
Þakgerð			1936	Hækkun	Pjetur Ingimundarson	forsm.
Þakklæðning	Bárujárn					
Undirstöður						

Saga

Árið 1897 var byggt útihús á lóðinni Bergstaðastræti 21 og fylgdi með því í virðingum fram til ársins 1919 er það var flutt á sérstakt brunavirðingunúmer. Þetta hús er númer 21b við Bergstaðastræti í dag. Húsið er byggt af bindingi, með járnþaki og steinsteiptum kjallara. Árið 1899 var byggður skúr við húsið. Samkvæmt teikningu frá 1929 er skúrin frá 1899 rifinn sem og annar sem stendur við hlið hans. Í staðinn er byggður nýr inngönguskúr við húsið. Árið 1936 var sá skúr hækkaður þannig að hann varð jafnhár húsinu. Þessi viðbygging er úr steinsteypu. Sennilega er farið að búa í þessu húsi um 1929 þegar Stefán J. Björnsson og Ragnheiður Brynjólfsdóttir búa þar.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Dönsk-íslensk gerð.**Menningarsögulegt gildi:** Dæmi um alþýðuhíbýli á öndverðri 20. öld.**Umhverfisgildi:** Mikilvægt í byggðamynstri Þingholtanna.**Upprunaleg gerð:** Húsið hefur tekið nokkrum breytingum.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Sigurbjörg
ekkjja

Hönnuður Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð

Tegund Steinbær
Klæðning Bárújárn
Þakgerð
Þakklæðning Bárújárn
Undirstöður

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

1896 Viðbygging
1897 Hækkun
1897 Endurbætur
? Inngönguskúr

Hönnuðir breytinga

Saga

Þetta hús hefur verið kallað *Miðgrund* og *Sigurbjargarbær*.

Árið 1882 var á þessari lóð virtur bær með steinveggjum en annar gaflinn var úr timbri og torfþak á súð. Í honum var eitt herbergi og eldhús.

Guðbrandur Þórðarson eignaðist bæinn árið 1892. Þegar hann var virtur árið 1893 hefur Guðbrandur látið byggja ofan á gömlu veggina sem áður voru, og hefur þá bærinn þá hæð að hann verður skoðaður sem hús. Auk þess hafði Guðbrandur breytt honum að miklu leyti. Niðri í húsinu voru 3 herbergi auk eldhúss og uppi tvö herbergi. Húsið var byggt úr steini nema suðurgaflinn sem var úr timbri, járnklæddur. Hér er miðað við að þetta sé aldur hússins og því farið eftir virðingu frá 1893 þegar fjallað er um upphaflega gerð hússins. Árið 1896 hafði verið byggður skúr við norðurgafl hússins. Þegar húsið var næst virt árið 1897 hafði Guðbrandur hækkað og endurbætt það þannig að það var nú með brotnu þaki. Þá var þess getið að við vesturhliðina væri inngönguskúr sem ekki hafði verið minnst á áður.

Þegar húsið var virt árið 1915 var tekið fram að það væri byggt af grásteini. Þá var lengd hússins sögð vera 12 3/4 álnir. Aðrar stærðir óbreyttar frá 1893. Árið 1919 var komin verslun í skúrinn við norðurgaflinn. Húsið er óbreytt að stærðum skv. virðingum frá 1919, 1951 og 1970.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Steinbær.

Menningarsögulegt gildi: Sérreykvisk húsagerð.

Umhverfisgildi: Ómissandi hluti götumyndarinnar.

Upprunaleg gerð: Hefur tekið breytingum, en heldur upprunalegum byggingarstíl.

Varðveislugildi: Í Húsverndarskrá Reykjavíkur er þetta hús í rauðum flokki, hús sem huga ber að friðun á. Lagt er til að Reykjavíkurborg beiti sér fyrir friðun hússins vegna sérstöðu sinnar sem einn af fáum steinbæjum sem eftir eru í Reykjavík. Allar breytingar á húsinu eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001 vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Magnús Guðmundsson Hönnuður Ókunnur
skósmiður

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð		Útlit	Helstu breytingar		Hönnuðir breytinga	
Tegund	Timbur, bindingur	Tvílyft	1918	Viðbygging		
Klæðning	Bárujárn	Inng.skúr	1918	Nýr kjallari		
Þakgerð			1980	Endurbætur		
Þakklæðning	Bárujárn		2002	Íbúð sp.	Sóley Jónsdóttir	arkitekt
Undirstöður						

Saga

Samkvæmt fyrstu virðingu var húsið járnlætt á þrjá vegu en pappaklætt á vesturgafli. Samkvæmt virðingu árið 1918 hafði húsið verið endurbætt. Kjallarinn hafði verið hækkaður og byggð viðbygging úr steini við húsið. Í virðingunni frá 1918 er í fyrsta sinn minnst á kjallara og að hann sé undir öllu húsinu. Árið 1918 var einnig bakskúr hússins breytt í eldhús og settur þar reykháfur. Húsið er óbreytt samkvæmt virðingum frá 1946, 1951, 1970 og 1980. Árið 1980 voru gerðar endurbætur á húsinu.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Einfalt bárujárnshús.

Menningarsögulegt gildi: Dæmi um alþýðuhíbýli á öndverðri 20. öld. Tengist atvinnusögu Reykjavíkur.

Umhverfisgildi: Mikilvægt í byggðamynstri Þingholtanna.

Upprunaleg gerð: Húsið er lítið breytt.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Lára Þ.P. Þorsteinsdóttir **Hönnuður** Pjetur Ingimundarson
forsmiður

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð		Útlit	Helstu breytingar		Hönnuðir breytinga
Tegund	Timbur, bindingur	Einlyft	1921	Endurbætur	Finnur Ó. Thorlacius
Klæðning	Bárujárn	Port		Inngönguskúr	
Þakgerð		Ris	1981	Ný klæðning	
Þakklæðning	Bárujárn	Kjallari		Endurbætur	
Undirstöður		Inng.skúr			

Saga

Árið 1921 var húseignin stækkuð og endurbætt á þann hátt að nýr inngönguskúr var settur við vesturgafli hússins. Húsið er óbreytt að stærðum samkvæmt virðingum 1951 og 1970. Árið 1981 voru unnar ýmsar endurbætur á húsinu.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Einfalt sveitserhús.

Menningarsögulegt gildi: Dæmi um alþýðuhíbýli á öndverðri 20. öld. Norsk áhrif í íslenskri byggingarhefð.

Umhverfisgildi: Mikilvægt í byggðamynstri Þingholtanna.

Upprunaleg gerð: Húsið er lítið breytt.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Jón Magnússon
beykir

Hönnuður Guðmundur H. Þorláksson
byggingarmeistari

Upphafleg notkun
Íbúðarhús og pakkhús

Upphafleg gerð		Útlit	Helstu breytingar	Hönnuðir breytinga
Tegund	Steinsteypt	Tvílyft		
Klæðning	Múrsléttað	Ris		
Þakgerð		Inng.skúr		
Þakklæðning	Bárujárn			
Undirstöður				

Saga

Árið 1925 var reist geymsla og þvottahús úr holsteini á lóðinni með járnþaki samkvæmt teikningu Guðmundar H. Þorlákssonar.

Húsið er óbreytt að stærðum árin 1934, 1942, 1951 og 1980. Samkvæmt virðingu frá árinu 1980 er óskað eftir því að matið á húsinu verði hækkað í samræmi við þær endurbætur sem gerðar hafa verið á húsinu síðan 1951.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Einföld nýklassísk með sveitsergluggum.

Menningarsögulegt gildi: Dæmi um alþýðuhíbýli á fyrri hluta 20. aldar. Tengsl við atvinnusöguna.

Umhverfisgildi: Mikilvægt í byggðamynstri Þingholtanna.

Upprunaleg gerð: Húsið er lítið breytt að undanskildum gluggum.

Varðveislugildi: Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Jón Þorsteinsson
kaupmaður

Hönnuður Einar Erlendsson
arkitekt

Upphafleg notkun
Íbúðar- og atvinnuhúsnaði

Upphafleg gerð

Tegund Timbur, bindingur
Klæðning Bárújárn
Þakgerð
Þakklæðning Bárújárn
Undirstöður

Útlit

Ris
Tvílyft
Kjallari
Inng.skúr

Helstu breytingar

1926 Endurbætur
42-5 Atv.húsn. innr.
1964 Kvistur
1964 Hækkun
1964 Múrhúðun

Hönnuðir breytinga

Saga

Lóðin er byggð út frá Heilmannsbæjarlóð. Árið 1906 var Guðrún Þorsteinsson Heilmann eigandi lóðarinnar. Árið 1907 byggði hún ásamt Jóni Þorsteinssyni kaupmanni á lóðinni.

Samkvæmt fyrstu virðingu eru báðir gaflar hússins úr steinsteypu. Þá var sölubúð í húsinu. Inngönguskúr með kjallara er við norðurhlið hússins. Húsið var óbreytt árið 1917 en engin verslun var þá í því lengur. Tvö vatnssalarni hafa verið sett í húsið. Árið 1926 voru gerðar endurbætur á húsinu og þess sérstaklega getið að steinsteypugólf hafi verið sett í allan kjallarann og útbúin íbúð. Á árunum 1942 - 1957 var sett á stofn verslun í kjallara hússins. Árið 1964 var þar rafmagnsverkstæði. Árið 1964 voru settir tveir nýir kvistir á húsið og það hækkað með því að breyta rishæð þess. Einnig var það múrhúðað og augnstungið.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Nýklassík með sveitserívafi.

Menningarsögulegt gildi: Tengist verslunarsögu Reykjavíkur. Dæmi um hús byggt af nokkrum efnum.

Umhverfisgildi: Hluti af byggðamynstri Þingholtanna.

Upprunaleg gerð: Töluvert breytt, m.a. augnstungið, kvistir og múrhúðun.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Jóhann V. Heilmann

Hönnuður Ókunnur

Upphafleg notkun

Íbúðarhús

Upphafleg gerð		Útlit	Helstu breytingar	Hönnuðir breytinga
Tegund	Steinbær	Einlyft	1896 Viðbygging	
Klæðning	Bárujárn		1924 Viðbygging	
Þakgerð			1938 Útlitsbreyting	P. Ingimundarson
Þakklæðning	Bárujárn		1941 Viðbygging	P. Ingimundarson
Undirstöður			1941 Gluggabreyting	P. Ingimundarson
			1964 Viðbygging	Arinbjörn Þorkelsson Alex H. Jóhannsson

Saga

Ekki er hægt að slá föstu um byggingarár þessa hús. Bærinn er talin vera byggður á tímabilinu 1879 til 1885. Dóróthea og Jóhann Heilmann bjuggu að *Vegamótabrú* árið 1879 en árið 1885 búa þau í *Heilmannsbæ* en svo var þetta hús kallað. Þau hafa því byggt *Heilmannsbæ* einhvern tímann á þessu sex ára tímabili. Sonur þeirra Vilhelm kaupir bæinn 1895 og lengir hann ári seinna og byggir við hann skúr. Árið 1896 var húsið virt í fyrsta sinn og eru þær heimildir notaðar þegar fjallað er um upphaflega gerð hússins.

Ýmsar breytingar hafa verið gerðar á bænum í gegnum árin. Árið 1924 var byrjað á viðbyggingu norðan við húsið sem kölluð var smíðaskúr. Við þennan skúr var byggt árið 1941 og gluggum breytt. Inngöngudyr voru settar á suðurhlíð árið 1938, þá voru einnig póstar teknir úr gluggum á gaffli og suðurhlíð. Árið 1964 var byggt þvottahús úr steinsteypu við norðvesturhlíð hússins.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Steinbær.

Menningarsögulegt gildi: Sérreykvísk húsagerð.

Umhverfisgildi: Ómissandi hluti götumyndarinnar.

Upprunaleg gerð: Hefur tekið breytingum, en heldur upprunalegum byggingarstíl.

Varðveislugildi: Í Húsverndarskrá Reykjavíkur er þetta hús í rauðum flokki, hús sem huga ber að friðun á. Lagt er til að Reykjavíkurborg beiti sér fyrir friðun hússins vegna sérstöðu sinnar sem einn af fáum steinbæjum sem eftir eru í Reykjavík. Allar breytingar á húsinu eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001 vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Jóhann Jóhannesson
kaupmaður

Hönnuður Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð		Útlit	Helstu breytingar	Hönnuðir breytinga
Tegund	Timbur, bindingur	Einlyft	1923 Bruni	
Klæðning	bárujárn	Port	? Íbúð í kjallara	
Þakgerð		Kvistir		
Þakklæðning	Bárujárn	Ris		
Undirstöður		Kjallari		
		Inng.skúr		

Saga

Samkvæmt fyrstu virðingu er hálfur eldvarnargafl að sunnanverðu á húsinu. Við norðurgafl er forstofuskúr með kjallara og við austurhlið er inngönguskúr með kjallara.

Í janúar árið 1923 varð bruni í húsinu. Kviknað hafði í veggfóðri út frá ofni og skemmdist veggfóður herbergis og ein hurð. Húsið var virt árið 1934 og þá höfðu íbúðarherbergi og eldhús verið innréttuð í kjallara þess. Þá var og baðherbergi og v.s. á aðalhæðinni.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Einfalt sveitserhús.

Menningarsögulegt gildi: Dæmi um einbýlishús á öndverðri 20. öld. Tengist verslunarsögu Reykjavíkur.

Umhverfisgildi: Hluti af byggðamynstri Þingholtanna.

Upprunaleg gerð: Húsið er lítið breytt.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Jóhann Jóhannesson
kaupmaður

Hönnuður Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð

Tegund	Timbur, bindingur
Klæðning	Bárujárn
Þakgerð	
Þakklæðning	Bárujárn
Undirstöður	

Útlit

Einlyft
Kvistir
Ris
Kjallari
Inng.skúr

Helstu breytingar

1918	Íbúð í kjallara
1920	Hækkun
	Endurbætur
1937	Kvistur
1954	Viðbygging

Hönnuðir breytinga

Ólafur Lárusson
Ólafur Lárusson
Hafliði Jóhannsson
Guðmundur H. Þorláksson

Saga

Samkvæmt fyrstu virðingu var húsið klætt með járn á 3 vegu og þaki en eldvarnargafl að norðanverðu. Inngönguskúr er virtur við suðurgafli hússins með risi og kjallara. Eldvarnargafl er á honum að sunnanverðu.

Í virðingu árið 1918 er stafl. c nýtt geymsluhús byggt af bindingi, klætt utan með plægðum borðum og steinsteypu þar utan yfir á öllum veggjum.

Samkvæmt virðingu frá árinu 1920 hafði aðalhúsið verið aukið og endurbætt, sem og hækkað um eina hæð en árið 1919 hafði verið samþykkt að setja port og ris á húsið. Árið 1937 var kvistur á bakhlið hússins stækkaður. Árið 1954 var byggt við húsið.

Samkvæmt virðingu frá 1943 var byggt við geymsluhúsið samkvæmt teikningu Guðmundar H. Þorlákssonar.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Einfalt sveitserhús.

Menningarsögulegt gildi: Dæmi um hús byggt af nokkrum efnum. Tengsl við verslunarsögu Reykjavíkur.

Umhverfisgildi: Hluti af byggðamynstri Þingholtanna.

Upprunaleg gerð: Hefur tekið breytingum, en heldur upprunalegum byggingarstíl.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Sigurður Hansson
múrari

Hönnuður Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð		Útlit	Helstu breytingar		Hönnuðir breytinga	
Tegund	Timbur, bindingur	Einlyft	1903	Viðbygging		
Klæðning	Timbur		1912	Endurbætur		
Þakgerð			1952	Viðbygging	Sigurður Pjetursson	arkitekt
Þakklæðning	Bárujárn				Arinbjörn Þorkelsson	
Undirstöður			1989	Viðbygging	Sveinn Ívarsson	arkitekt

Saga

Bærinn *Grund* stóð á þessari lóð. Árið 1909 náði lóðin frá Spítalastíg að Bjargarstíg.

Samkvæmt fyrstu virðingu er húsið að mestu óunnið og óinnréttað. Húsið var næst virt árið 1887 og var þá fullgert. Húsið er samkvæmt fyrstu virðingu úr bindingsverki og fyllt í hann með múrsteini og hraungrjóti og með járnþaki. Árið 1898 var húsið klætt utan með borðum á alla vegu og pappa þar yfir á tvo vegu.

Árið 1903 var byggður geymsluskúr við austurhlið hússins. Húsinu var lýst í virðingu árið 1912 sem einlyftu með porti og 3 ál. risi. Það var þá allt járnklætt og kjallari undir öllu húsinu. Stærðir hússins eru óbreyttar fyrir utan breidd sem sögð er 6 álnir. Árið 1952 var reist viðbygging við húsið. Hún var úr hlöðnum steini, slétt húðuð og kremborin utan, vikurklædd innan og þak klætt bárujárn. Viðbyggingin er sögð vera til bráðabirgða. Árið 1989 var byggt við húsið.

Árið 1905 var reist geymsluhús á lóðinni úr bindingi en norðurhliðin úr Steinarssteini. Í húsinu var hesthús og heyhlaða. Það var rífið 1909.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Einfalt bárujárnshús.

Menningarsögulegt gildi: Dæmi um hífýli iðnaðarmanns á seinni hluta 19. aldar.

Umhverfisgildi: Hluti af byggðamynstri Þingholtanna.

Upprunaleg gerð: Hefur tekið breytingum, en heldur upprunalegum byggingarstíl.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Ólafur Theódórsson
trésmiður

Hönnuður Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð		Útlit	Helstu breytingar		Hönnuðir breytinga	
Tegund	Timbur, bindingur	Einlyft	1920	Endurbætur	ókunnur	
Klæðning	Bárujárn	Ris	1920	Hækkun	ókunnur	
Þakgerð	Mænisþak	Kjallari	1925	Hækkun	Einar Erlendsson	arkitekt
Þakklæðning	Bárujárn	Útskot				
Undirstöður		Svalir				

Saga

Árið 1909 keypti Ólafur Theódórsson smiður bæinn *Grund* sem stóð þar sem nú er Grundarstígur 5a. Hann eignaðist um leið alla lóðina sem náði þá frá Spítalastíg að Bjargarstíg. Sama árið byggði hann núverandi hús á lóðinni Grundarstíg 5b sem þá var við austurmörk lóðarinnar.

Samkvæmt fyrstu virðingu var steypur brunaveggur á norðurhlið hússins. Við austurhlið var einlyft útbygging með kjallara og þaksvölum. Húsið var virt á ný árið 1920. Þá var búið að lyfta þakinu öðru megin en austurhluti hússins var tvær hæðir en vesturhluti þess einlyftur með risi. Árið 1925 var allt húsið orðið tvílyft. Samkvæmt mati frá árinu 1958 var komin íbúð í kjallarann.

Skúrinn undir norðurgafli hússins var byggður sem þvottahús út frá Spítalastíg 4 árið 1922.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Einfalt bárujárnshús.

Menningarsögulegt gildi: Dæmi um hífýli iðnaðarmanns á seinni hluta 19. aldar.

Umhverfisgildi: Hluti af byggðamynstri Þingholtanna.

Upprunaleg gerð: Hefur tekið breytingum, en heldur upprunalegum byggingarstíl.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Högni Finnsson
trésmiður

Hönnuður Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð

Tegund	Timbur, bindingur
Klæðning	Bárujárn
Þakgerð	
Þakklæðning	Bárujárn
Undirstöður	

Útlit

Einlyft
Kvistir
Svalir
Ris
Inng.skúr

Helstu breytingar

1909	Endurbætur
1945	Hækkun
1945	Viðbygging
1945	Svalir
1945	Nýr kjallari
1992	Sólskáli

Hönnuðir breytinga

Þorleifur Eyjólfsson	arkitekt
Þorleifur Eyjólfsson	arkitekt
Þorleifur Eyjólfsson	arkitekt
Þorleifur Eyjólfsson	arkitekt
Sigurður Ó. Kjartansson	

Saga

Samkvæmt fyrstu virðingu var húsið klætt með járn á þrjá vegu en eldvarnargafla að norðanverðu. Inngönguskúr var við suðurgafl hússins og við austurhlið var útbygging með risi. Í henni voru smíðastofa og geymsla. Eigandinn endurbætti húsið árið 1909. Í júlí 1918 var ekki lengur rekið trésmíðaverkstæði í útbyggingunni.

Samkvæmt mati árið 1948 höfðu verið gerðar talsverðar breytingar á húsinu. Það hafði verið hækkað og byggt við það, svo að það var orðið tvær hæðir, ris og kjallari, allt byggt úr timbri, múrhúðað utan með marmarasalla og með þak úr timbri, pappa og asbesti. Veggisvalir eru á báðum hæðum. Útbygging er við húsið úr steinsteypu með skásettu asbestþaki. Þar er inngangur í kjallara og báðar hæðir og eru báðir stigarnir steinsteyptir. Þessar framkvæmdir fóru fram árið 1945. Árið 1992 var byggður sólskáli við húsið.

Á lóðinni var byggður bílskúr árið 1942 eftir teikningu Þorleifs Eyjólfssonar. Árið 2004 var samþykkt að breyta bílskúrnum frá 1942 í verslun og er í dag rekin þar verslunin *Litla jólabúðin*. Loftur G. Þorsteinsson hannaði þær breytingar.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Fúnkísstíll.

Menningarsögulegt gildi: Húsið tengist sögu iðnaðarmanna í Reykjavík.

Umhverfisgildi: Hluti af byggðamynstri Þingholtanna.

Upprunaleg gerð: Hefur verið breytt mikið, úr einföldu bárujárnshúsi í fúnkíshús.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Högni Finnsson
trésmiður

Hönnuður Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð		Útlit	Helstu breytingar	Hönnuðir breytinga
Tegund	Timbur, bindingur	Einlyft	1905 Endurbætur	
Klæðning	Bárujárn	Ris	1936 Endurbætur	
Þakgerð		Port		
Þakklæðning	Bárujárn	Kjallari		
Undirstöður		Inng.skúr		

Saga

Samkvæmt fyrstu virðingu var smíðastofa í kjallara hússins og inngönguskúr við norðurhlið hússins. Húsið var virt á ný árið 1905 og var þá fyrst minnst á að á því væri kvistgluggi. Þá var einnig tekið fram að eigandinn hafi endurbætt húsið. Árið 1936 hafði húsið verið endurbætt að ýmsu leyti frá síðustu virðingu árið 1918 og var meðal annars búið að innrétta íbúð í kjallaranum.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Einfalt sveitserhús.

Menningarsögulegt gildi: Húsið tengist atvinnusögu Reykjavíkur.

Umhverfisgildi: Hluti af byggðamynstri Þingholtanna.

Upprunaleg gerð: Húsið er lítið breytt nema gluggar hafa verið endurnýjaðir með rangri aðferð.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Eyvindur Árnason
trésmiður

Hönnuður Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð		Útlit	Helstu breytingar		Hönnuðir breytinga	
Tegund	Timbur, bindingur	Einlyft	1906	Kvistur		
Klæðning	Bárujárn	Ris	1949	Gluggabreyting	Arinbjörn Þorkelsson	
Þakgerð		Port	1949	Kvistur	Arinbjörn Þorkelsson	
Þakklæðning	Bárujárn	Kvistir	1988	Svalir	Magnús Skúlason	arkitekt
Undirstöður		Svalir	1988	Viðbygging	Magnús Skúlason	arkitekt
		Kjallari				
		Inng.skúr				

Saga

Samkvæmt fyrstu virðingu var inngönguskúrinn við austurgafli hússins. Sú breyting hefur orðið á húsinu árið 1906 að kominn var kvistur á húsið sem nær í gegnum það. Árið 1916 var samþykkt að setja kvistglugga á norðurhlíð hússins. Árið 1949 var samþykkt að breyta gluggum og setja kvist á húsið. Árið 1988 var byggð verönd og svalir úr timbri við húsið. Árið 1941 var virtur þurrkhjallur á lóðinni. Húsið stendur innarlega á lóðinni. Umhverfis það er lítill garður með háum trjám.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Einfaldur sveitserstíll.

Menningarsögulegt gildi: Fallegt dæmi um hífýli iðnaðarmanns á seinni hluta 19. aldar.

Umhverfisgildi: Hluti af byggðamynstri Þingholtanna.

Upprunaleg gerð: Hefur tekið breytingum, en heldur upprunalegum byggingarstíl.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Þorleifur Jónsson

Hönnuður J.K.J

Upphafleg notkun
Íbúðarhús**Upphafleg gerð**

Tegund	Steinsteyp
Klæðning	Múrsléttað
Þakgerð	
Þakklæðning	Bárujárn
Undirstöður	

Útlit

Tvílyft
Kjallari
Ris

Helstu breytingar

1936	Gluggabreyting
1958	Gluggabreyting
1995	Útlitsbreyting
1995	Íbúð sp.

Hönnuðir breytinga

Þjetur Ingimundarsson
Þorleifur Eyjólfsson
Sigurður Harðarson
Sigurður Harðarson

Saga

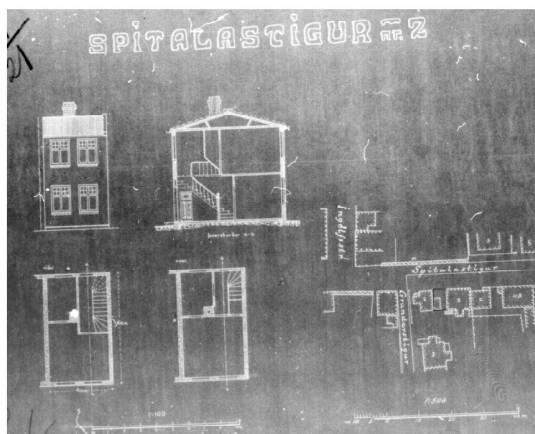
Húsið er byggt seinni hluta árs 1920 út úr Heilmannsbæjarlóð en virt í janúar 1921. Það er byggt úr steinsteypu og er tvær hæðir og ris. Suðurhlíð þess er áföst viðbyggingu *Heilmannsbæjarins*, Bjargarstígs 17. Samkvæmt brunavirðingu frá 1943 var það lengi íbúðar- og verslunarhús. Verslun er ekki lengur starfrækt í húsinu. Árið 1936 var gluggum og dyrum á neðri hæð hússins breytt. Árið 1958 var gluggum á húsinu breytt. Árið 1995 voru byggðar útitröppur úr límtré við húsið og veitt leyfi fyrir tveimur áður gerðum íbúðum í húsinu.

Varðveislumat:

Byggingarlist:	Einföld nýklassísk með sveitsergluggum.
Menningarsögulegt gildi:	Dæmi um alþýðuhíbýli á fyrri hluta 20. aldar. Tengsl við sögu iðnaðarmanna.
Umhverfisgildi:	Mikilvægt í byggðamynstri Þingholtanna.
Upprunaleg gerð:	Húsið er lítið breytt að undanskildum gluggum.
Varðveislugildi:	Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Ástríður

Hönnuður ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð

Tegund	Steinsteypt
Klæðning	Múrsléttað
Þakgerð	Mænis/valmapak
Þakklæðning	Pappi
Undirstöður	Steinsteyptar

Útlit

Tvílyft
Ris

Helstu breytingar

1923	Nýbygging
1981	Breytt í íbúð

Hönnuðir breytinga

Guðmundur H. Þorláksson	bygg.m
Hörður Björnsson	tæknifr.

Saga

Á horni Grundarstígs og Spítalastígs var byggt timburhús árið 1884 sem rífið var 1923 og núverandi hús reist. Árið 1913 var byggt steinsteypt hús austan við timburhúsið, sem í dag er númer 2b við Spítalastíg. Viðbygging var byggð fast upp við timburhúsið frá 1884 árið 1921 og það elsta hús á lóð Spítalastígs 2 í dag (2004). Húsið sem byggt var árið 1923 á lóðinni er úr steinsteypu með járnþaki. Það er tvílyft og með risi. Það er allt sementsléttað að utan og málað. Verslun var á jarðhæð hússins en íbúð á efri hæð.

Húsin á lóð Spítalastígs 2 og 2b voru virt í september 1925. Þá er sagt að í rishæð þessa húss sé hornkvistur og 3 gluggakvistir.

Árið 1981 var 1. hæð breytt í íbúð.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Einföld nýklassísk með sveitsergluggum.

Menningarsögulegt gildi: Tengist verslunarsögu Reykjavíkur.

Umhverfisgildi: Mikilvægt í byggðamynstri Þinghóltanna.

Upprunaleg gerð: Húsið er töluvert breytt.

Varðveislugildi: Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki sky. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Stefanía Ágústa
Sveinbjarnardóttir

Hönnuður Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð

Tegund Steinsteyp
Klæðning Múrsléttað
Þakgerð Mænisþak
Þakklæðning Bárújárn
Undirstöður

Útlit

Einlyft
Kjallari
Inng.skúr

Helstu breytingar

1921 Viðbygging
1981 Breytt í íbúð

Hönnuðir breytinga**Saga**

Þetta hús var byggt árið 1913 og var þá austan við timburhús frá 1884 við Spítalastíg 2. Inngönguskúrin við suðurhlíð hússins var fyrst virtur árið 1922. Frá og með árinu 1925 fylgir húsið Spítalastíg 2 í virðingum.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Einföld nýklassísk með sveitsergluggum.

Menningarsögulegt gildi: Dæmi um alþýðuhíbýli á fyrri hluta 20. aldar.

Umhverfisgildi: Mikilvægt í byggðamynstri Þingholtanna.

Upprunaleg gerð: Húsið er töluvert breytt.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Jörgen Þórðarson
verslunarmaður

Hönnuður Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð

Tegund Timbur, bindingur,
Klæðning Bárújárn
Þakgerð Mænisþak
Þakklæðning Bárújárn
Undirstöður

Útlit

Einlyft
Ris
Kjallari
Kvistir

Helstu breytingar

1904 Viðbygging/geymsl
1922 Þvottahús
1924 Viðb. frá 1904
1946 Bílskúr (rifinn)
1947 Gegnumgangur
1960 Íbúð í kjallara
1972 Endurbætur
1977 Endurbætur

Hönnuðir breytinga

Guðmundur H. Þorláksson

Þórir Baldvinsson

Saga

Á þessari lóð stóð áður torfbær, sem kallaður var *Efstibær* og seinna *Hinriksbær* eftir þáverandi eiganda. Bærinn var rifinn árið 1883 og í staðinn reist timburhús sem einnig var nefnt *Efstibær*. Það var flutt í Árbæjarsafn árið 1967. Austan við Efstabæ var núverandi hús á lóðinni reist árið 1904. Það var fyrst sagt vera númer 4b en í dag er það skráð númer 4 við götuna. Samkvæmt fyrstu virðingu voru í húsinu fimm íbúðir og telst því vera með fyrstu fjölbýlishúsum í Reykjavík. Það var klætt með járn á hliðum og þaki en gaflar úr steinsteypu. Í október 1904 var virtur nýr geymsluskúr á lóðinni. Hann var úr bindingi á þrjá vegu en steinsteypu á einn veg. Árið 1922 var virt nýtt þvottahús á lóðinni úr steinsteypu. Árið 1924 var geymslan frá 1904 lengd. Árið 1946 var virtur nýr bílskúr úr timbri á lóðinni. Þessi bílskúr var rifinn árið 1962. Árið 1972 voru gerðar endurbætur á húsinu og voru þá fjórar íbúðir í því. Árið 1977 voru aftur gerðar miklar endurbætur á húsinu. Meðal annars var inngangi breytt, viðbygging endurbyggð utan jafnt sem innan.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Einfaldur sveitserstíll.

Menningarsögulegt gildi: Dæmi um fjölbýlishús á byrjun 20. aldar.

Umhverfisgildi: Mikilvægt í byggðamynstri Þingholtanna.

Upprunaleg gerð: Húsið er töluvert breytt.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Lárus Pálsson
læknir, hómópati

Hönnuður Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð		Útlit	Helstu breytingar	Hönnuðir breytinga
Tegund	Timbur, bindingur	Einlyft	1900 Viðbygging	
Klæðning	Pappi	Kjallari	1902 Hækkun	
Þakgerð		Ris	Endurbætur	
Þakklæðning	Bárujárn		Inngönguskúr	
Undirstöður			1905 Viðbygging	
			1923 Endurbætur	
			girðing	

Saga

Húsið byggði Lárus Pálsson smáskammtalæknir og afi Lárusar Pálssonar leikara árið 1899. Það var upphaflega einbýlishús hans og var ein hæð með lágu risi og kjallara. Árið 1900 byggði Lárus skúr við vesturgafli á íbúðarhúsi sínu. Skúrin var ætlaður til nota sem heygeymsla.

Samkvæmt virðingu frá árinu 1902 hafa eigendur endurbætt og aukið við húsið, þannig að hæð þess var 8 3/4 ál. Auk þess var búið að járnklæða allt húsið og kominn inngönguskúr við suðurhlíð þess. Árið 1905 var skúrin frá 1900 rifinn og ný viðbygging byggð við vesturendann. Viðbyggingin var byggð úr bindingi með bárujárn á tvo vegu. Vesturgafli var úr steinsteypu. Kjallari er þá sagður vera undir öllu húsinu. Á sömu lóð var virt árið 1905 geymsluhús úr bindingi en með vesturgafli úr steinsteypu. Í húsinu var heygeymsla og fjós.

Árið 1923 hafa farið fram endurbætur á húsinu á þann hátt að gert hefur verið við fúa í suðurhlíð litra a og ný borðaklæðning sett í stað þeirrar gömlu og steinsteypugólf í kjallarann. Stærðir óbreyttar. Árið 1942 var virtur nýr geymsluskúr á lóðinni. Hann var úr bindingi og pappalagður. Árið 1954 var byggður bílskúr á lóðinni.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Einfaldur sveitserstíll.

Menningarsögulegt gildi: Gott dæmi um hús sem stækkuð eru eftir efnahag íbúa og gert í sínum upprunalega stíl.

Umhverfisgildi: Mikilvægt í byggðamynstri Þingholtanna.

Upprunaleg gerð: Húsið er lítið breytt að undanskildum gluggum.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Jón Teitsson

Hönnuður Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð		Útlit	Helstu breytingar		Hönnuðir breytinga	
Tegund	Timbur, bindingur	Tvílyft	1913	Viðbygging		
Klæðning	Bárujárn	Ris	1930	Viðbygging		
Þakgerð		Kjallari	1947	Atv.húsn. innr.		
Þakklæðning	Bárujárn		1978	Útlitsbreyting	Páll V. Bjarnason	arkitekt
Undirstöður			1993	Breytt í íbúð	Þorsteinn Geirharðsson	arkitekt

Saga

Hús þetta er byggt út frá lóðinni Bergstaðastræti 15. Það var upphaflega með tveimur íbúðum og hefur verið byggt af sæmilegum efnum. Árið 1913 var húsið lengt til vesturs. Þá var byggður timburskúr á austurhlíð árið 1930 en með honum var lokað fyrir aðgang að baklóðinni nema innan úr húsinu. Árið 1942 var sá skúr notaður sem málarskúr en árið 1947 fara þar fram hjólhestaviðgerðir. Upp úr því hóf verslunin Örninn rekstur í húsinu og var þar til fjölda ára. Árið 1978 voru gerðar breytingar á útliti hússins, þá voru gluggar stækkaðir og sett skilti framan á það. Árið 1993 var húsnæðinu breytt aftur í íbúðarhúsnæði.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Einfaldur sveitserstíll.

Menningarsögulegt gildi: Tengist atvinnu- og verslunarsögu Reykjavíkur.

Umhverfisgildi: Mikilvægt í byggðamynstri Þingholtanna.

Upprunaleg gerð: Húsið er töluvert breytt en heldur að mestu upprunalegum stíl.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafriðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Fyrsti eigandi Hróbjartur Pétursson
skósmiður

Hönnuður Ókunnur

Upphafleg notkun
Íbúðarhús

Upphafleg gerð

Tegund	Timbur, bindingur
Klæðning	Bárujárn
Þakgerð	Mænisþak
Þakklæðning	Bárujárn
Undirstöður	

Útlit

Einlyft
Ris
Inng.skúr
Kjallari

Helstu breytingar

1942	Kvistur
1942	Íbúð í kjallara
46-4	Viðbygging
1960	Viðbygging
1961	Atv.húsn. innr.
1995	Breytt í íbúð

Hönnuðir breytinga

Guðmundur H. Þorláksson	bygg.m
Guðmundur H. Þorláksson	bygg.m

Saga

Hús þetta var byggt árið 1903 í sveitserstíl. Það er með porti, skrautbandi á hæðaskilum, skrauti fyrir ofan glugga o.s.frv. Að þessu leyti svipar því mjög til hússins að Þingholtsstræti 29, sem er norskt *kataloghús*. Gildi umrædds húss er mikið fyrir umhverfið, þar sem eru sitt á hvað, timburhús og steinhús.

Árið 1902 keypti Hróbjartur Pétursson, skósmiður, lóðarskika af Sveini Sveinssyni í *Efrihlíð* (Óðinsgata 7). Ári seinna reisti Hróbjartur þetta hús á lóðinni. Samkvæmt fyrstu virðingu er inngönguskúr við suðurhlíð hússins. Árið 1934 voru samþykktar útidyr á kjallara hússins sem vísa að götunni.

Árið 1942 var húsið tekið til virðinga á ný og eru þá orðnar nokkrar breytingar, til dæmis búið að setja kvist á þakhæðina og gera tveggja herbergja íbúð í kjallara hússins.

Á árunum 1946 - 1949 var hafist handa við að byggja fjögurra hæða steinhús á lóðinni vestanverðri. Það er einnig skráð sem Spítalastígur 10 en hefur þó sérstakt brunavirðingunúmer. Fyrst var byggður kjallari og ein hæð og síðan árið 1960 var húsið orðið fjögurra hæða. Félagsprentsmiðjan keypti eignina árið 1961 og voru skrifstofur prentsmiðjunnar í eldra húsinu og önnur starfsemi í nýrra húsinu. Félagsprentsmiðjan flutti starfsemi sína um 1995 og var húsunum þá breytt í íbúðir.

Varðveislumat:

Byggingarlist: Sveitserstíll.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu prentlistar í Reykjavík.

Umhverfisgildi: Fellur vel að byggðinni umhverfis.

Upprunaleg gerð: Eldra húsið er lítið breytt að undanskildum kvisti og anddyri að sunnan.

Varðveislugildi: Húsið nýtur verndar í appelsínugulum flokki, þ.e. allar breytingar eru háðar lögum um húsafríðun nr. 104/2001, vegna aldurs. Svæðið nýtur verndar byggðamynsturs í ljósgulum flokki skv. Húsverndarskrá Reykjavíkur.

Heimildaskrá

Óprentaðar heimildir:

Árbæjarsafn (Ábs):

Byggðar lóðir í Reykjavík.
Húsaskrá Reykjavíkur.
Kortasafn.

Borgarskjalasafn (BsR):

Aðf. 723-724. Brunatrygging húsa 1874-1895.
Aðf. 734-748. Brunabótavirðingar.
Aðf. 751-757. Brunatrygging húsa 1896-1943.
Aðf. 3374. Götunöfn og húsanúmer 1914-1960.
Skjöl byggingarfulltrúa (B) fyrir Bergstaðastræti, Bjargarstíg, Grundarstíg, Óðinsgötu og Spítalastíg.

Byggingarfulltrúi Reykjavíkur (Byggf. í Rvk.):

Innlagðar teikningar.

Prentaðar heimildir:

Aðalskipulag Reykjavíkur 1962-83. Reykjavík 1966.

Aðalskipulag Reykjavíkur 1984-2004. Unnið af Borgarskipulagi Reykjavíkur.

Reykjavík 1988.

Árni Óla: „Nafngiftir gatna í Reykjavík“. *Skuggsjá Reykjavíkur*, Reykjavík 1961, bls. 328-344.

Byggingareglugerðir og lög 1839, 1844, 1894, 1903, 1904, 1915, 1924, 1964.

Guðjón Friðriksson: *Saga Reykjavíkur 1870 – 1940. Bærinn vaknar*. Fyrri og síðara bindi. Reykjavík 1991 og 1994.

Leiðsögn um íslenska byggingarlist. Ritstjórn: Dennis Jóhannesson, Albína Thordarson, Málfríður Kristjánsdóttir og Sigríður Ólafsdóttir. Reykjavík 2000.

Páll Línadal: *Reykjavík. Sögustaður við Sund. Saga og sérkenni höfuðborgarinnar í máli og myndum*, 1.-3. bindi. Reykjavík 1988.

Páll Línadal: *Bæirnir byggjast. Yfirlit um þróun skipulagsmála á Íslandi til ársins 1938*. Reykjavík 1982.